

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Вченої ради
факультету математики, інформатики
та фізики

«29» квітня 2024 р.

Протокол № 7

Декан факультету
проф. Працьовитий М.В.

ПРОГРАМА

навчальна дисципліни

ПРОЕКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

(назва навчальної дисципліни)

освітньої програми Прикладна лінгвістика та англійська, німецька мови;
Прикладна лінгвістика та англійська, французька
МОВИ

(назва)

галузі знань 03 Гуманітарні науки

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 035 Філологія 035.10 Прикладна лінгвістика

(код і назва спеціальності)

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Шифр за навчальним планом ВВ2.3.02

Розробник програми: Франчук Наталія Петрівна – доцент кафедри інформаційних технологій і програмування, кандидат педагогічних наук.

Рецензенти:

Галицький Олександр Вадимович – доцент кафедри комп'ютерної та програмної інженерії, кандидат педагогічних наук;

Заторський Роман Андрійович – професор кафедри математики та інформатики і методики навчання факультету математики та інформатики Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, доктор фізико-математичних наук, професор.

Обговорено та рекомендовано до друку на засіданні Науково-методичної ради факультету математики, інформатики та фізики УДУ імені Михайла Драгоманова 10 квітня 2024 року, протокол № 8

Голова НМР Зеленко (підпис)

Франчук Наталія
(ІМ'Я, ПРІЗВИЩЕ)

І. Пояснювальна записка

Програма навчальної дисципліни Проектування інформаційних систем складена відповідно до вибіркової частини освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього рівня (бакалавр), галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія 035.10 Прикладна лінгвістика.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес формування у майбутніх лінгвістів умінь розробляти архітектури комп'ютерних систем та застосовувати теорії інформаційних систем.

Міждисциплінарні зв'язки. Одним із важливих компонентів програми є міждисциплінарне узгодження. Курс «Проектування інформаційних систем» розрахований на студентів, які опанували базові навчальні курси та засвоїли дисципліни: «Системи штучного інтелекту» та «Програмування та математична лінгвістика» і мають базові знання, володіють основною термінологією інформатики, вміють користуватися персональним комп'ютером, вміють здійснювати пошук даних в глобальній мережі Інтернет, знають іноземну мову за професійним спрямуванням на достатньому рівні.

Мета і завдання навчальної дисципліни. Метою навчання дисципліни «Проектування інформаційних систем» є ознайомлення з сучасним станом і досягненнями в галузі проектування та моделювання комп'ютерних систем, навчити проектувати інформаційні системи та знати принципи побудови і використання обчислювальних систем.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Проектування інформаційних систем» є:

- ✓ доповнити та розширити коло базових питань, які студенти вивчали;
- ✓ сформувати у студентів розуміння особливостей розвитку теорії моделювання комп'ютерних систем та загальних принципів функціонування інформаційних систем;
- ✓ розкрити місце і значення знань з розробки архітектури інформаційних систем та топології багатопроцесорних систем;

- ✓ сформувати у студентів достатні знання, вміння і навички, необхідні для проведення якісного оцінювання особливостей структури потоків даних та каналів їх надходження, які забезпечують професійну діяльність;
- ✓ сформувати у студентів достатні знання, вміння і навички, необхідні для виконання організації обчислень в інформаційних системах;
- ✓ виховати у студентів творчий підхід до розв'язування проблем стосовно уміння працювати з професійно важливими даними, тобто здійснювати її аналіз та систематизацію;
- ✓ використовувати сучасні технології для розпізнавання об'єктів, процесів та явищ сучасного інформаційного простору;
- ✓ розвинути навички самостійної роботи щодо методично доцільного використання та обирання програмних засобів для розв'язування конкретних завдань;
- ✓ розвинути здатність і відчуття необхідності постійної самоосвіти і самовдосконалення.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1	<p>Знати</p> <ul style="list-style-type: none"> – основні тенденції розвитку засобів обчислювальної техніки, зокрема інформаційних систем; – базові терміни моделювання інформаційних систем; – основні класи сучасних інформаційних систем; – загальні принципи функціонування інформаційних систем і вимоги до побудови 	<ul style="list-style-type: none"> – Соціально-особистісні: <ul style="list-style-type: none"> – здатність учитися; – турбота про якість виконуваної роботи. – Загальнонаукові: <ul style="list-style-type: none"> – вміння використовувати прикладні програмні засоби загального та спеціального призначення. – Інструментальні: <ul style="list-style-type: none"> – навички роботи з комп'ютером; – навички роботи з інформаційними ресурсами; – дослідницькі навички.

	<p>комп'ютерної моделі.</p> <p>Вміти</p> <ul style="list-style-type: none"> – розрізняти типи даних за різними ознаками; – розмежовувати класи сучасних інформаційних систем; – з'ясувати тип комп'ютерної системи; – використовувати прикладні програмні засоби. 	<ul style="list-style-type: none"> – Професійні: <ul style="list-style-type: none"> – розуміння тенденцій розвитку інформаційних технологій; – здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ ділового спілкування, здатність до роботи в команді.
2	<p>Знати</p> <ul style="list-style-type: none"> – топології багатопроцесорних систем; – особливості структури потоків даних та каналів їх надходження; – способи графічного зображення моделей комп'ютерних систем; – організацію обчислень в комп'ютерних системах. <p>Вміти</p> <ul style="list-style-type: none"> – встановлювати тип і пояснювати причини помилок в моделюванні комп'ютерних систем; – організувати обчислення в складних багатопроцесорних системах; – розмежовувати класи сучасних комп'ютерних систем; – з'ясувати тип комп'ютерної системи; – використовувати прикладні програмні засоби. 	<ul style="list-style-type: none"> – Соціально-особистісні: <ul style="list-style-type: none"> – турбота про якість виконуваної роботи; – здатність учитися. – Загальнонаукові: <ul style="list-style-type: none"> – базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; – навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати Інтернет-ресурси. – Інструментальні: <ul style="list-style-type: none"> – навички роботи з інформаційними ресурсами; – дослідницькі навички. – Професійні: <ul style="list-style-type: none"> – розуміння можливостей використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі та володіння відповідними вміннями.

<p>– застосовувати пошукові системи мережі Internet;</p> <p>за технічними вимогами: вибрати структуру або розробити комп'ютерну систему, її складові елементи, визначити режими її функціонування та оцінити запроєктовану систему.</p>	
---	--

II. Примірний тематичний план

Дисципліна «Проектування інформаційних систем» за навчальним планом підготовки бакалавра належить до циклу вибіркової частини дисциплін вільного вибору студента. На вивчення курсу «Проектування інформаційних систем» відводиться 3 кредитів ЄКТС (90 годин). Вивчається дана дисципліна на денній формі навчання – II курсі в 5 семестрі.

<i>Назва дисципліни</i>	<i>Вид контролю</i>	<i>ECTS</i>	<i>Всього</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Аудиторні</i>	<i>Лекції</i>	<i>Лабораторні заняття</i>	<i>Індивідуальні</i>
Проектування інформаційних систем	залік	3	90	56	34	18	16	-

Ефективність засвоєння студентами дисципліни забезпечується на основі запровадження активних форм професійного навчання, поєднанні аудиторного навчання з практикою майбутньої професійної діяльності, що дозволяє формувати не тільки пізнавальні, а й професійні потреби, виховувати активну життєву позицію майбутнього фахівця. Під час виконання семінарських робіт створюються умови для суміщення активності студента з майбутньою професійною діяльністю.

Самостійна робота полягає у підготовці до аудиторних занять, виконанні завдань, що пропонуються на лекційних та семінарських заняттях, підготовці

до виступу на семінарських заняттях, захисту опорних конспектів (мультимедійні презентації), підготовці до модульного контролю.

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами

Змістовий модуль 1. Класифікації інформаційних систем.

Тема 1.1. Дослідження складних систем.

Зміст теми

Поняття системи, підсистеми, елемента та моделі. Елементи і підсистеми. Функція системи і її структура. Організація складних систем способом структурної організації. Характеристики складних систем (ефективність, показник ефективності, критерій ефективності, оптимальна система). Основні задачі дослідження складних систем.

Тема 1.2. Основні поняття теорії моделювання.

Зміст теми

Поняття моделі та моделювання (аналітичне, імітаційне, комп'ютерне, концептуальне, математичне, структурно-функціональне, фізичне). Класифікація моделей (аналітичні, аналогові, імітаційні, комп'ютерні, масштабовані, математичні, натуральні, структурно-функціональні, фізичні).

Тема 1.3. Математичне моделювання.

Зміст теми

Загальні відомості. Характеристика станів системи. Побудова і аналіз математичних моделей. Методика формалізації об'єкту (Основні етапи побудови і аналізу моделі. Процес формалізації об'єкту.). Проблеми моделювання системи. Характеристики моделі (Цілеспрямованість. Цілісність і складність. Невизначеність. Адаптивність. Універсальність. Керованість.).

Тема 1.4. Моделі теорії масового обслуговування.

Зміст теми

Параметри вхідного потоку задач в багатопроекторних обчислювальних системах. Час обслуговування. Механізм обслуговування. Дисципліна черги (правил відбору задач, що поступають в систему обслуговування; наявності та

рівня пріоритетів; обмеження на розмір черги; обмеження на час очікування в черзі).

Тема 1.5. Сучасні обчислювальні системи та їх топології.

Зміст теми

Мультикомп'ютерні комп'ютерні системи. Топології обчислювальних систем.

Змістовий модуль 2. Аналіз комп'ютерних систем та критеріїв ефективності їх функціонування.

Тема 2.1. Визначення типових схем обчислювальних систем.

Зміст теми

Одноканальна система з очікуванням. Система з обмеженою чергою. Система із втратами. Багатоканальна система з загальною чергою. Система з обмеженою чергою очікування. Система з пріоритетом обслуговування. Системи із ненадійними пристроями обслуговування.

Тема 2.2. Критерії ефективності функціонування обчислювальних систем.

Зміст теми

Критерії ефективності функціонування обчислювальних систем з очікуванням без втрат. Критерії ефективності функціонування систем з обмеженою чергою (із втратами). Критерії ефективності функціонування систем комбінованого типу.

Тема 2.3. Методології та технології розробки інформаційної системи.

Зміст теми

Організація процесу розробки. Основні процеси життєвого циклу інформаційних систем. Моделі життєвого циклу інформаційних систем.

Тема 2.4. Процеси обслуговування в обчислювальних системах.

Зміст теми

Обслуговування потоків задач в системах з очікуванням (із обмеженням потоку задач; без обмеження потоку задач; із обмеженням черги очікування). Обслуговування потоків задач в системах з відмовами. Теорема Маркова.

Обслуговування в системах з відмовами під час використання ненадійних процесорів. Обслуговування потоків задач в системах з необмеженою кількістю процесорів.

Тема 2.5. Технології створення інформаційної системи.

Зміст теми

Канонічне проєктування інформаційних систем. Уніфікований процес Rational. Екстремальне програмування (XP-процес). Scrum методологія.

IV. Засоби діагностики успішності навчання

форми і методи поточного і підсумкового контролю

Видом контролю навчальних досягнень студентів під час вивчення курсу є залік. За результатами роботи на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійного опрацювання, підготовки та виступу з доповіддю на заняттях, модульних тестів, студенти накопичують певну кількість балів, відповідно до якої відбувається оцінювання їхніх навчальних досягнень.

Засоби діагностики успішності навчання під час семестру:

- ✓ теоретичні запитання та практичні завдання до семінарських робіт;
- ✓ комплекс тестових завдань для модульного (підсумкового) контролю рівня навчальних досягнень студентів.

Побудова програми за блочно-модульною схемою спрямована на максимальну індивідуалізацію процесу навчання. Структура програми дібрана так, щоб надати студентам можливість навчатись в індивідуальному темпі та орієнтуватись на певні рівні вимог щодо засвоєння навчального матеріалу.

Контроль знань студентів здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Навчальна діяльність студентів протягом семестру оцінюються за 100-бальною системою. Робота в семестрі поділяється на змістові модулі.

Накопичення балів протягом семестру:

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за дидактичну одиницю	Кількість лекцій і лабораторних робіт	Загальна кількість балів
1	Відвідування лекційних та лабораторних занять	2	2*9+2*8	34
2	Активність під час лекційних занять та проходження тестового контролю	3	9	27
3	Виконання завдань на семінарських заняттях	8	8	64
Формула переведення балів у бали за модульно-рейтинговою системою $60 * A / 125$, де А – кількість набраних студентом балів.				100
Загальна оцінка за курс				100

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Залік є формою підсумкового контролю результатів навчання студентів і має на меті перевірку системності засвоєння програмового матеріалу, цілісності бачення навчального курсу, рівня осмислення знань та набуття умінь, їх комплексного застосування у практичній діяльності, діагностування ефективності самостійної навчальної роботи студентів.

Відмітка «зараховано» виставляється студенту за умови набору 60 та більше рейтингових балів, а саме:

- регулярного відвідування лекційних і лабораторних занять або їх негайного відпрацювання, своєчасного складання усіх видів поточного контролю з позитивними результатами;
- поглибленні набутих знань у процесі самостійної роботи;
- засвоєнні змісту навчального курсу в обсязі, передбаченому галузевим стандартом вищої освіти.

Якщо студент з поважних причин, що підтверджено документально, був відсутній на заняттях, він має право на одне перескладання з можливістю отримання максимальної кількості балів. Термін перескладання визначається викладачем.

Якщо впродовж семестру студент пропустив значну кількість занять, не має оцінок за виконання модулів, у відповідних графах «Відомості обліку успішності» виставляються «1», у графі «залік» виставляється «не зараховано».

Рейтинговий регламент Факультету. Шкала відповідності

За шкалою ECTS	За шкалою університету	Визначення	Оцінка за національною шкалою	
			Екзамен	Залік
A	90 – 100	Відмінно	5 (відмінно)	Зараховано
B	80 – 89	Дуже добре	4 (добре)	
C	70 – 79	Добре		
D	65 – 69	Задовільно	3 (задовільно)	
E	60 – 64	Достатньо		
FX	35 – 59	Незадовільно з можливістю повторного складання	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом		

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні:

1. Авраменко В.С., Авраменко А.С. Проектування інформаційних систем: навчальний посібник. Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2017. 434 с.
2. Комп'ютерне моделювання систем та процесів. Методи обчислень. Частина 1 : навчальний посібник / Кветний Р. Н., Богач І. В., Бойко О. Р., Софіна О. Ю., Шушура О.М.; за заг. ред. Р.Н. Кветного. Вінниця: ВНТУ, 2012. 193 с.
3. Франчук Н.П. Основні аспекти класифікацій архітектур комп'ютерних систем. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Випуск 54. / редкол. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2019. С.140-144. URL: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2019-54-140-144>

Допоміжні

1. Kvyetnyy R. Basics of Modelling and Computational Methods. Вінниця : ВДТУ, 2007. 147 с.
2. Кветний Р. Н., Бойко О. Р. Інтервальні моделі перетворень сигналів в інформаційно-вимірювальних системах. Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2009. 88с.
3. Комп'ютерне моделювання систем та процесів. Методи обчислень. Частина 1 : навчальний посібник / Кветний Р. Н., Богач І. В., Бойко О. Р., Софіна О. Ю., Шушура О.М.; за заг. ред. Р.Н. Кветного. Вінниця: ВНТУ, 2012. 193 с.
4. Конспект лекцій з дисципліни Комп'ютерні системи Конспект лекцій з дисципліни «Комп'ютерні системи» для студентів напряму підготовки «Комп'ютерна інженерія» /І. М. Лазарович. Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2014. 190 с.
5. Франчук В.М., Франчук Н.П. Особливості використання системи MOODLE під час змішаного навчання. *Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи*: матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Тернопіль, 6 квітня, 2023). 2023. С. 136-138.
https://lib.iitta.gov.ua/735000/1/Збірник_Тернопіль_2023.pdf#page=136
6. Франчук Н.П. Формування готовності до інноваційної діяльності у процесі навчання. *Науково-методичні засади модернізації системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників в інформаційному суспільстві*: колективна монографія / за заг. ред. професора В. П. Сергієнка. Київ : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2021. Розд. 2, с. 174-183. <http://lib.iitta.gov.ua/732093/>

Інформаційні ресурси:

1. Електронний навчальний курс «Проектування інформаційних систем». URL: <https://moodle.fmif.edu.ua/course/view.php?id=757>.
2. Е-бібліотека. URL:

http://npu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=242&Itemid=220&lang=ua.

3. Google Академія. URL: <https://scholar.google.com>.
4. OpenMP Architecture Review Board (<http://www.openmp.org/>).

Примітка: Якщо на поточний рік з дисципліни формується малочисельна група студентів, то планується індивідуальна робота в обсязі 10% від загальної кількості годин. Подається у формі оновленої таблиці (таблиця пункту III) та додається до робочої навчальної програми.

Підписано до друку 26.11.2024 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Віддруковано з оригіналів.

Вид-во Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.